jalakad, vahtrad, harva esinevad lehtmännid, teisel poolel aga juba kased, saared, toomingad, aius kirsid ja pirnipuud, sõstra- ja tikerberipõõsad, mil kalmistu müüres pesitsevad kivitäksid, linna-äärseil heinistuil elutsevad lambahänilased ja puiestikes väikesed ning salu-lehelinnukesed, kui liristajat lehelinnukest kuuldub Kassitoomil, kui linnna-äärise üksildasist metsistunud aiust häälitseb ööbik ja kui käosulase meeldiv häälitsemine kuuldub laialisemate puiestikkude lehtpuilt, sekka peoleo hele vilistus, siis ürgavad esimesed Toomi kontserdid, võludes rohkesti jalutajaid kokku, algavad „Vanemuise" idüllilised aiakontserdid, peetakse noortepüha, koolinäitusi ning -pidusid; alustatakse murutõnise-hooaeg, jalapalli-võistlused ja mai lõppedes algab suplemine ning rohked väljasõidud. On ju linn maa-elu ideaiseerija, loodusilutsemise ja sentimentaalsuse ema, mida maa ei tunne, — peetagu meeles, et suure püst- ning rõhtsulgusega ja suure toastusega linnasüda annab suhteliselt suurima protsendi suvitajaid väljaspool linna ja kihutab linlasi — saraelanikke välja majastiku tolmuveskist ja sulgseinamite vanglast. Siit tekib ka linna asulat sünnitav jõuavaldus, mis indutseerib lähidusse suvilaid ja restorane. Neid on Emajõe ääres Kaagveres, Haaslaval, Kabinal, Jänesel, Kvissentalis, peaasi aga — Elvas. Jõe-äärsed kohad ja Võrtsjärve — Peipsi rannik on tartlasele see, mis tallinlasele Soome lahe rannik, ja Elva on Tartule see, mis Tallinnale Nõmme. Ekskursioonide, suvitus- ja väljasõidu-liiklemise tõttu tõuseb ka raudteejaama reisiliiklemine kesksuvel oma haripunktile (vt. aritmogramm LXII).

Aritmogramm-tabel LXII.

Les passagers partis par le chemin de fer. Chaque ligne indique 10 000 passagers.

	90	9812	2891	472	1064	5072	7535	9441	9232	7165	5270	101
Arv	20 090	19 812	22 891	30 472	31 064	45 072	37 535	39 441	29 232	27 165	25 270	30 101
Kuud	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII

Tartu raudteejaama kaudu lähtunud reisijate arv 1923. a. kuude kaupa (iga „——" tähendab 10 000 reisijat).

Õppetöö lõppedes ja suvitus-hooaja alates langeb linnaelanikkude arv umbes 1/10 talvisest ja soikub ka ärielu ning vaimline õhkkond, Riigikohtus on suve-vaheaeg, kinod remondivad end jne. Üksvahe toovad suuremat elevust küll rohked koolide ekskursioonid, mida koondab Kagu-Eesti oma huvitava loodusega ja Tartu Ülikooli asutusiga tutvumine. Samuti muutub jaanipäeva ümber ärielu vilkamaks, ilmuvad turule ka värsked loonustooted — kasekoormad, heinakoormad, metsamarjad, ja jaanilaat on suvise elevuse kese. Muide mõjustavad turgu tunduvalt suvised sajud, aga ka tagamaal kibelev loonustöö. Ka peetakse linnas suvel õpetajate edasiharimise ja käsitöö-kursusi.

Talvisest sootuks erinev on linna suvepilt. Rääkimata sellest, et tehisvormide värvid pääsevad nüüd täiesti mõjule ja et aiastuse tihedus oma viherdavusega märgatavaks muutub, saavad taevalaotus, kumendid ja ilmastunähtused tähtsalt kaasakõnelejaiks. Talvise pideva pilvituse asemel särab päike enamasti läbi katkelise ning hõreda kiud- ning rünkpilvestiku ja paiskab valgust ning varju ümbrusse.

Et linnasüdame uuliseinamid on valevad (vt. planigramm XVI), siis on ka tagasikiirgumine siin suurim, siselähestikud jahedamad, uuliruumikud aga pala-

Tartu, lk. 354